

Markscheme

May 2018

Turkey in the 20th century

Standard level

Paper 1

This markscheme is **confidential** and for the exclusive use of examiners in this examination session.

It is the property of the International Baccalaureate and must **not** be reproduced or distributed to any other person without the authorization of the IB Global Centre, Cardiff.

The following are the annotations available to use when marking responses.

Annotation	Explanation	Associated shortcut
CKS	Clear Knowledge Shown	
CON	Contradiction	
	Incorrect point	
	Descriptive	
	Development	
EE	Effective evaluation	
EUOS	Excellent use of sources	
EXC	Excellent point	
GA	Good Analysis	
GP	Good Point	
	Underline tool	
	Wavy underline tool	
	Highlight tool	
	Irrelevant	
LD	Lacks depth	
	Not Answered Question	
	Lengthy narrative	
	Not Relevant	
NExa	No examples	
NMRD	Not much reasoning or discussion	
NSEv	No source evaluations	
OC	Off course	
	On page comment tool	
	Unclear	

PE	Poorly expressed	
REP	Repetition	
SEEN	Seen	
✓	Tick Colourable	
TV	Too vague	
UA	Unfinished answer	
⋈	Vertical wavy line	
VG	Vague	
VL	Very limited	
WARG	Well argued	
WKAR	Weak argument	

You **must** make sure you have looked at all pages. Please put the **SEEN** annotation on any blank page, to indicate that you have seen it.

Tema 1 20.Yüzyıl doğarken Türkiye

Sorular 1 (a), (b) ve (c): Adayın sadece **üç** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir. Her alakalı madde için olacak şekilde **[1]** veriniz.

1. (a) **A numaralı kaynağı kullanarak 19. yüzyılın sonlarında Osmanlı İmparatorluğu ve Almanya'nın yakınlaşma sebepleri hakkında sadece üç saptamada bulununuz.** [3]

Adayın sadece **üç** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Sultan Abdülhamit Osmanlı İmparatorluğu'nun gücünün azaldığının farkındaydı. Bu sebeple güvenilebileceği bir müttefikin desteğine ihtiyaç duymaktaydı.
- İngiltere ve diğer Büyük Güçlerin kolonyal amaçları Osmanlı İmparatorluğu'nu tedirgin etmekteydi. Almanya tek güvenilir güç olarak görülmekteydi.
- Osmanlı İmparatorluğu'nun toprakları dışında kalan güney ve batı Afrika'da Almanya'nın amaçlarına ulaşabilmesi için Osmanlı desteğine ihtiyacı vardı.
- Almanya'nın İngiltere'nin Ortadoğu ve Asya sömürgelerine giden yollarını kesmek istemesi.
- Almanya'nın Osmanlı'yı pazar yada etki alanı olarak görmesi.

- (b) **B numaralı kaynağa bakarak 1915'te Osmanlı İmparatorluğu ve Almanya arasındaki ilişki hakkında sadece üç yargıda bulununuz.** [3]

Adayın sadece **üç** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Reklam iki milletten askerlerin arkadaşça sosyalleştiğini gösteriyor.
- Resim iki milletin askeri harekatta beraber savaştığını gösteriyor – Almanlar Türklere aynı tarafta fiili olarak savaşıyorlar.
- Askerler Almanların Türklere yardım ettiği Çanakkale zaferini kutluyorlar- Çanakkale Boğazı'na (An den Dardanelles) diyerek kadeh kaldırıyorlar.
- Reklamda kullanılan dilin Almanca olması bu reklamın Alman pazarı için tasarlandığını ve Türklerin Almanya'nın müttefiki olarak olumlu karşılandığını göstermektedir.

- (c) **C numaralı kaynağa göre 19. yüzyılın sonlarında Osmanlı İmparatorluğu'nda yabancı etkisi hakkında sadece üç saptamada bulununuz.** [3]

Adayın farklı alanlardan **[1]** olmak üzere sadece **[3]** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Siyasi (idari): Fransız subay ve memurlarının yerini Alman meslektaşlarının alması; Osmanlı'nın Almanya'yla yakınlaşması; Osmanlı'nın Fransa'dan uzaklaşması
- Ekonomik: Alman sermayesinin gelmesi; Alman ticaretinin artması; Fransız ticaretinin azalması; yerel ekonomik hayatın Almanların eline geçmesi
- Toplumsal: Alman hayır kurumları; Katolik misyonerler; Almanya göçmenlerinin İstanbul ve diğer kentlere göçü.

- (d) **Yukarıdaki kaynakları ve kendi bilgilerinizi kullanarak I. Dünya Savaşı öncesinde ve başında Osmanlı İmparatorluğu ile Almanya arasındaki değişen ilişkileri tartışınız.**

[6]

Toplam **[6]** puan olacak şekilde, her doğru madde için **[1]** puan verin. Adayın aşağıdakilerin tümüne değinmesini beklemeyin, doğru olan başka noktaları da kabul edin. Adayın kaynakların **en az** iki (2) tanesine değinmesi beklenmektedir, ancak dört (4) kaynağın hepsine değinmesi gerekmemektedir. Aday sadece kaynaklardan ya da sadece kendi bilgilerinden yararlanırsa en fazla **[4]** puan alacaktır.

Kaynaklar:

- Kaynak A: Osmanlı İmparatorluğu'nun güç kaybetmesi, Büyük Güçler'in kolonyal heveslerinden çekinmesi sebebiyle onları bir tehdit olarak görmesi; Osmanlı'nın Almanya'yı tehdit olarak görmemesi ve Almanya'nın başka yerlerdeki kolonyal amaçları çerçevesinde Osmanlı'ya yakın davranması
- Kaynak B: I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı'ya aktif Alman desteğinin olması, cephede beraber savaşılması
- Kaynak C: Osmanlı'daki Fransız etkisinin azalması, Alman etkisinin ise, sosyal, ekonomik ve idari alanlarda hızla artması.

Adayın kendi bilgisi:

- I. Dünya Savaşı öncesinde Osmanlı devletinin finansal olarak zorda olması sebebiyle kapitülasyonların verilmesi ve ekonomik kontrolün kaybedilmesi
- Askeri başarısızlıklardan sonra dış borç alımının artması ve bu borçların ödenememesi sebebiyle Düyun-u Umumiye'nin kurulması ve yabancı etkisinin artması
- İngiltere, Fransa gibi ülkelerin kolonyal amaçlarının yanısıra doğu sınırında Rusya'nın giderek güçlenmesi ve hem Avrupalı devletler hem Osmanlı için daha da önemli bir tehdit olarak algılanması
- San Stefano ve Berlin Anlaşmaları sonucunda Avrupa'da güçler dengesinin değişmesi
- Osmanlı İmparatorluğu'nun gücünün azalması ile beraber çıkan milliyetçi ayaklanmalar ve İmparatorluktan kopuşların başlaması.
- Birinci Dünya Savaşı öncesinde başta İngiltere olmak üzere Rusya ve Fransa gibi güçler arasında imzalanan birtakım gizli anlaşmaların Osmanlı'yı paylaşma hedefli olması ve Osmanlı'nın kendini korumaya çalışması.

Tema 2 Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu (1923–1945)

Sorular 2 (a), (b) ve (c): Adayın sadece **üç** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir. Her alakalı madde için olacak şekilde **[1]** veriniz.

2. (a) **Kaynak D'ye bakarak Cumhuriyetin ilanı ile ilgili yapılan muhalefet hakkında sadece üç saptamada bulununuz.** [3]

Adayın sadece **[3]** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Gazetelerde Cumhuriyet'e karşı görüşlere yer verildiği
- Muhalefet Cumhuriyetin halka danışılmadan kurulduğunu savunuyordu
- Çok hızlı karar verildiği iddia ediliyordu
- Halkın beklentisi başka iken Cumhuriyet'in kurulmasının oldu bittiye getirildiğini söyleyen muhaliflerin olduğu
- Cumhuriyet'i kutluyor gibi görünen ama aslında Cumhuriyet'i istemeyenlerin olduğu.

(b) **Kaynak E'ye göre Cumhuriyet Halk Fırkası'na muhalif olarak kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın parti presipleri ile ilgili sadece üç saptamada bulununuz.** [3]

Adayın sadece **[3]** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Dinin devlet işlerine karıştırılmayacağı
- İktisadi politikaların değiştirileceği
- Liberal ekonomik düzenin desteklenmesi
- Devletin yatırımlarının serbest ekonomiye zarar verdiği
- Özel sektörün desteklenmesi
- Dış yatırımların desteklenmesi.

(c) **Kaynak F'ye göre Atatürk döneminde liberal bir ekonomik model uygulanabilir miydi? Sadece üç saptamada bulununuz.** [3]

Kaynağa bakıldığında Atatürk Türkiye'sine çökmüş bir ekonominin miras kaldığı görülebilir. Dolayısıyla adayların devletin ekonomik müdahalesinin gerekliliklerini belirtmeleri gerekir. Adayın sadece **[3]** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

Liberal ekonomi yerine devletin ekonomik alanda bir girişimci olarak rol oynadığını görüyoruz çünkü:

- Ülke nüfusu yoksul
- Girişimci ya da yeterli sermaye yok
- Devletin sorumlu olduğu elektrik, yol ve su gibi altyapı eksiklikleri mevcut
- Ekonomi tarım ağırlıklı
- Ülkede sanayileşme yok.

(d) **D, E ve F kaynaklarını ve kendi bilgilerinizi kullanarak Cumhuriyetin kuruluşu ve bu dönemde karşılaşılan muhalefeti ve zorlukları analiz ediniz.**

[6]

Toplam [6] puan olacak şekilde, her doğru madde için [1] puan verin. Adayın aşağıdakilerin tümüne değinmesini beklemeyin, doğru olan başka noktaları da kabul edin. Adayın kaynakların **en az** iki (2) tanesine değinmesi beklenmektedir, ancak dört (4) kaynağın hepsine değinmesi gerekmemektedir. Aday sadece kaynaklardan ya da sadece kendi bilgilerinden yararlanırsa en fazla [4] puan alacaktır.

Kaynaklar:

- Kaynak D: Karar alınırken meclisin neredeyse yok sayıldığı
- Kaynak D: Halkın padişahlık kurtarılacak diye savaştığı ama sonunda halkın isteğine karşı gelinerek saltanat ve hilafetin kaldırıldığı iddia edilmiştir
- Kaynak E: Devletin ekonomi politikalarında yerinin azaltılması
- Kaynak F: Ülke savaştan yeni çıktığı için insan kaynağı ve maddi kaynaklarda sıkıntılar yaşanması
- Kaynak F: Özel sektörün çok zayıf olması sebebiyle yatırım yapamaması ve devlet bütçesine zorluklar getirmesi.

Adayın kendi bilgisi:

- Dinin yok sayıldığı iddia edilerek dinin siyasete alet edilmesi
- Ayaklanmalar (Şeyh Sait, Menemen)
- Cumhuriyet fikrinin Mustafa Kemal Atatürk tarafından dikte edildiği iddia edilmiştir
- Cumhuriyetin ilanının halk tarafından kabul görmediği iddia edilmiştir
- Bir muhalefet partisinin kurulması Atatürk tarafından istenmiş olmasına rağmen Cumhuriyet'e tehdit oluşturması sebebiyle kapatılmıştır
- Serbest Cumhuriyet Fırkası 1930 yılında feshedilmiştir. Bu fesih kararında laiklik karşıtı grupların partiye destek olmaları önemli bir yer tutmuştur.

Tema 3 Dünya Savaşları arasındaki küresel değişimler ve Türkiye üzerindeki etkileri (1918–1939)

Sorular 3 (a), (b) ve (c): Adayın sadece üç madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir. Her alakalı madde için olacak şekilde [1] veriniz.

3. (a) Kaynak G'ye göre Atatürk'ün dış politika prensipleri ile ilgili sadece üç saptamada bulununuz. [3]

Adayın sadece üç madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Gerçekçi politikalar yürütülmesi
- Maceracı emeller içine girilmemesi
- Bağımsızlığın korunması
- Medeni milletler ile ilişkilerin geliştirilmesi
- Dış güçlere bağımlı olunmaması
- Kendi gücünü artırıcı politikalar uygulanması.

(b) Kaynak H'deki bilgilere dayanarak dünya savaşları arasındaki değişimleri göz önüne alarak Türk dış politikasını analiz ediniz. Cevabınızda sadece üç saptamada bulununuz. [3]

Adayın sadece üç madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

Birinci Dünya Savaşı sonrası kurulan Milletler Cemiyeti'nin amaçlandığı gibi barış getirmemiş olması

- Zaman içerisinde Avrupa ülkelerinin yayılmacı amaçlarının görünür hale gelmesi
- Silahlanmanın hızlanması
- Bu gibi gelişmelerin ışığında Türkiye'nin kendini korumak istemesi
- Askeri çözümlerden ziyade diplomatik yolların kullanılması.

(c) I numaralı kaynağı kullanarak 1930'larda Türkiye'nin Ortadoğu politikası hakkında sadece üç saptamada bulununuz. [3]

Adayın sadece üç madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Askeri adımlardan kaçınmak
- Uluslararası hukuk ve işbirliği yoluna başvurmak
- Diplomasinin ön planda tutulması
- Ortadoğu ile bölgesel iyi ilişkiler kurarak Osmanlı'dan kalan sorunları çözmek
- Komşularla ilişkilerin sağlanması ve Batı ülkeleri ile ilişkileri dengede tutma çabası.

- (d) **G,H ve I kaynaklarını ve kendi bilgilerinizi kullanarak Atatürk döneminde izlenen dış politika amaçlarını ve başarılarını değerlendiriniz.**

[6]

Toplam [6] puan olacak şekilde, her doğru madde için [1] puan verin. Adayın aşağıdakilerin tümüne değinmesini beklemeyin, doğru olan başka noktaları da kabul edin. Adayın kaynakların **en az** iki (2) tanesine değinmesi beklenmektedir, ancak dört (4) kaynağın hepsine değinmesi gerekmemektedir. Aday sadece kaynaklardan ya da sadece kendi bilgilerinden yararlanırsa en fazla [4] puan alacaktır.

Kaynaklar:

- Kaynak G: Yeni bir savaşın çıkma ihtimaline karşı kendini korumaya çalışması
- Kaynak G: Gerçekçi ve maceradan uzak politikalar yürütülmesi
- Kaynak H: Boğazların silahsızlandırılması ile ortaya çıkabilecek tehditlerin ortadan kaldırılması
- Kaynak H: Diplomatik adımların atılması
- Kaynak H: Avrupalı ülkelerin amaçları ve bu amaçlar karşısında Milletler Cemiyeti'nin Türkiye'nin çıkarlarını koruyamayacak olması
- Kaynak I: Ortadoğu komşularıyla daha yakın bölgesel ilişkiler geliştirerek Türkiye'nin güvenliğini sağlamak ve Batı güçlerine karşı denge kurmak.

Adayın kendi bilgisi:

- Muhalif hareketlerin ülke içinde bastırılmasına öncelik verilmesi ve ülke içinde güvenliği sağlamak
- Yurtta barış dünyada barış fikrinin uygulanması
- Ülke kaynaklarını boşa harcamamak için diplomasinin askeri önlemlerden daha çok kullanılması
- Yeni bir savaştan çıktığı için elde kalan topraklarla yetinme
- Hem Avrupa ülkeleri ile hem de kendi bölge ülkeleri ile işbirliği anlaşmalarıyla istikrarlı ilişkiler yaratmaya çalışma.

Başarıları:

- Montrö Anlaşması ile Boğazların güvenliğinin sağlanması
- Balkan Paktı: Yunanistan, Türkiye, Romanya ve Yugoslavya arasında 1934 yılında I. Dünya Savaşı sonrası statükoyu korumak amacıyla imzalanmıştır
- Sadabat Paktı: Ortadoğu ülkeleri ile barış sağlanması
- Hatay meselesi çözülememiştir ama askeri adımlar engellenmiştir.

Adaylar, bu başarıların II. Dünya Savaşı'na sebep olan Avrupa içindeki düşmanlıklar yüzünden tehlikeye girdiğini yazabilirler. Fakat, iki savaş arasında Türkiye korunmuş ve yayılmacı politikalar yürütmemiştir (gereksiz rasgele amaçların peşinden gitmemiştir), veya komşularına karşı kasten düşmanca askeri hareketlerde bulunmamıştır. Bu yüzden Atatürk'ün politikaları başarılı olmuştur diyebiliriz.